

Studieorlov 2024: Homiletik og taler ved kasualier

Maria Skjerning Frederiksen, præst i Sdr. Stenderup og i hjemmeplejen

Efter 20 års virke som præst har min studieorlov været en kærkommen anledning til ikke *at finde på, men fylde på!* Mit fokusområde har været homiletikken og taler ved kasualierne, men BREDT forstået – for jeg har både læst teologisk faglitteratur, skøn- og andagtslitteratur, været på museer, hørt podcasts, set Youtube-videoer og teater – bl.a. om Hannah Arendt - kort sagt: Jeg har fyldt i min værktøjskasse og skrevet ideer ind i min idé-bank. Det har både handlet om at finde nye vinkler, nye temaer og bibeltekster til taler samt nye måder at bygge taler op på. Orloven begyndte 1. oktober. Den 9. oktober deltog jeg i Sydjysk Prædikenfestival arr. af Haderslev og Ribe Stifter. Derud over har jeg under orloven læst følgende bøger (markeret med blå):

Homiletik

Ordet der høres, Lisbeth Smedegaard Andersen, E-bog, 1996

Citat fra bogen: "For ordet kommer til øret ligesom vinden der flyver - det standser ikke, det tager ikke ophold, men drager bort efter et øjeblik, hvis ikke hjertet er vågent, rede til at gribe..."

I bogen *Den fjerne kirke* skriver Jørgen I. Jensen om den fjerne kirke som et »erindringsbillede«, men han tilføjer: Men erindringen om kirken må på et eller andet uanskeligt anelsesfuldt sted eller tidspunkt slå om i en forventning om at kirkebilledet repræsenterer en - er den end nok så vag - fremtidsmulighed. Ellers ville kirken simpelthen ikke eksistere som andet end en forening for særlig interesserede. Det er dette omslag fra erindring til forventning som er den egentlige gåde, og som igen har sin nøjagtige parallel i kristendommens egen gåde: det øjeblik, da disciplenes erindring om Jesus slog om i en forventning om en ny fremtid, selvom Jesus var død. Det var denne nye forventning der skabte kirken for snart 2000 år siden.

Vores primære opgave som prædikanter er ikke at kaste lys over evangeliet, men at udfolde, hvordan Gud - gennem evangeliet - kaster lys over os!

"Hvis man virkelig vil tage højde for, at prædikenens inderste væsen er samtalen, må man imidlertid allerede i denne fase - før exegesen - begynde med at stille et helt andet spørgsmål til bibelteksten, nemlig spørgsmålet om, hvad denne tekst *vil*? Hvad er dens formål? Dens intention? Vil den advare, opmuntre, belære? Hvilken situation er den udsprunget af? Er den svar på et spørgsmål og - i givet fald - hvordan svares der så: I form af en lignelse eller som en belæring? Det vil sige, at bibelteksten ikke betragtes som et verdensløst udsagn, men der gås ud fra, at Bibelens tekst og vores erfaringsverden hører nært sammen".

Lowry: En prædiken-ide er en homiletisk knibe; en prædiken er et fortællende plot:

- 1) forstyrrelse af balance,
- 2) analyse af konflikten,
- 3) åbenbaring af en ide om løsning,
- 4) tilsigelsen af evangeliet,
- 5) forudgribelse af en ny fremtid.

Teologen David Buttrick: Om at sammenvæve homiletikken og exegesen i et så fast mønster, at tilhørerne ikke blot hører en prædiken og »bevæges« af den, men så de vel at mærke også bevæges i den retning, som teksten selv vil....

Ord virker: Retorisk homiletik, Jan Sievert Asmussen, Forlaget Anis, E-bog, 2011

Citater:

Om prædikanten:I denne funktion (som prædikant) ligner jeg en Cyrano Bergerac, som på grund af min store næse ikke selv har et kærlighedsforhold, men skriver kærestebreve for andre og på den måde forkorter afstande. "Når jeg prædiker", skriver amerikanske Barbara Brown Taylor, "kan jeg føle mig som Cyrano de Bergerac, som en der bringer budskaber mellem to forelskede, som gerne vil sammen, men ikke ved hvordan. Ordene er mine egne, men jeg taler ikke for mig selv. Gemt i buskene sammen med menigheden, som har valgt mig til at tale til dem, prøver jeg at sætte ord på deres længsler og henvende mig til skønheden på den månebelyste balkon over os. Når skønheden svarer, er det min opgave at gentage, hvad jeg har hørt, og bringe det tilbage til buskene som svar. Som prædikant har jeg ikke hovedrollen, men er en formidler, en kurér som tjener begge parter i denne ældgamle leg" (Taylor 1993, 78).....Det vil sige: jeg vil gerne være en prædikant, som ikke forstummer ved min egen usikkerhed. Jeg vil gerne være mig prædikens nødvendighed bevidst, men også dens karakter af henvisning. Jeg vil gerne som Cyrano de Bergerac ligge i buskene og se mine breve få virkning.

Luther: Hverdagen er ikke blot en omstændighed, men et teologisk tema, fordi Gud viser sig i den. "Vores hus, gård, mark og have er alle fyldt med bibel. Gud prædiker ikke blot gennem sine underværker, men åbner også vore øjne, rører os gennem vore sanser og lyser os i hjertet" (WA 49, 434).

.....Der prædikes om gode vinavlere, fiskere og sædemænd, hvis håndtering det er svært at leve sig ind i. Ved høstgudstjenesten genlyder forstæderne af salmen om "aks og vipper bolde" – hvad mon det er? Derimod er det sjældent pendlertilværelsen, hjemmearbejdspladsen, institutionsbørnene og livet bag hækkene, der tematiseres som eksempel på, hvad 'det gode liv' er. Formentlig prædikes der mere om familien som det sted, hvor vi møder ubetingede menneskelige relationer end om skilsmisse og den dans på æggeskaller, det er at være loyal mod den, man blev forladt af. Arbejdslivet fylder mindst en tredjedel af døgnets timer hos de fleste og er en hovedkilde til

anerkendelse, selvværd og forpligtende menneskelige samspil. Den er næppe tilsvarende belyst i prædikenen. "Husk at slukke mobiltelefonen", står der på skiltet i våbenhuset. For nu er det meningen, at du skal slippe dig selv og træde ind i en kontekst, hvor du får en anden identitet end den, du har uden for kirken. Gudstjenestens intention er, at du i kirkerummet skal møde dig selv som "Guds udvalgte, hellige og elskede." Prisen kan være, at der tales nostalgisk og uaktuelt om din hverdag, og at de faktorer, der fylder mest i din tilværelse, reduceres til kontrast og negativfolie i forhold til det, bibelteksten taler om. Når det sker, bliver det svært at prædike ind i tilhørerens hverdag. Bemærk, hvilken rolle den palæstinensiske bondes og fiskers hverdag spiller i Jesu lignelser. Her er hverdagen ikke et kontrasterende modbillede, men tværtimod en åbnende lignelse på gudsriget.

Prædikenen skulle gerne se mere i tilhørerne end det empirisk givne. Forkyndelsens påstand er jo, at der er et åbent rum omkring os af håb, forjættelse og gudsrige. Det rum artikuleres ikke kun i ritualerne, for eksempel ved dåb og begravelse, men er også til stede i prædikenen. Målet er ikke at sende konfirmanderne, den kirkekritiske skeptiker og den sårede og anfægtede kirkegænger tilbage til samme virkelighed, som de kom fra. Prædiken vil noget med dem, den vil påvirke og forandre. Sammen med de andre livsytringer i ek-klesia er det også prædikenens opgave at "kalde mennesker ud." De er nemlig aldrig defineret færdig, men hele tiden med mulighed for at bevæge sig.....

Seks punkter i prædikenens forberedelsesfase har den canadiske homiletiker Paul Scott Wilson (Wilson 1999) samlet i en memoteknisk liste, der i dansk oversættelse består af forbogstaverne TTLBBR for tekst, tema, lære, billede, behov og retning. Wilsons engelske huskesætning for text, theme, doctrine, need og mission er 'The Tiny Dog Now Is Mine'. Indtil nogen kommer med den geniale pendant hertil på dansk, foreslår jeg: "Tomme Tønder Lyder Bare Bedre, Rhetor!"

.....Kun i sjældne tilfælde er det nødvendigt at nævne systematisk-teologiske læreområder ved navn og tale om "synd" og "opstandelse". De skjuler sig i tekster, salmer, bønner og i menighedens trosliv under andre former, for eksempel i skikkelse af andre og enkle spørgsmål. "Hvor finder vi Gud?" spørger vi og taler om åbenbaring; "hvad laver vi her?" spørger vi og taler om skabelse. Bag den smertelige erkendelse at "jeg kan ikke klare det hele selv" ligger talen om synd, og det påfølgende "hvem har magten her?" har at gøre med opstandelsen. På tilsvarende måde dukker Helligånden op i spørgsmålet "er her noget nyt?", og eskatologien melder sig i et "hvad skal der ske med os?"

Om at arbejde homiletisk: det er at tænke teologi i billeder: hverdagssituationer, historier fra fjernsynet, bibelske personer, figurer fra litteraturen, kunst og reklame, skræmmende fremtidsgys og glimt af håb.

Eksistentiel homiletik, Charlotte Ellermann, Forfatteren, 2020

Eksistentielle ansatser til prædikener (2. tekstrække). Med utallige eksempler fra livet, som vi deler og kender det. Almenmenneskelige erfaringer, eksempel vis: familierelationer, venskaber, skoletid, livsfaser, sansninger, almenkendte sange og poesi, som kan bruges som afsæt for prædikenen.

Om teksten, Jesper Tang Nielsen, Fønix, 2024

Helt ny bog med eksegetiske kommentarer til prædiketeksterne efter første tekstrække. Bogen er en guldgrube for enhver prædikant. Hvert afsnit følger samme skema: Evangelieteksten – tekstens forhold til de andre evangelier – tekstens placering i sit eget evangelium – tekstens detaljer (med bemærkninger og forklaringer til de enkelte vers) - og endelig: tekstens fortolkning.

Prædikenhåndbogen, Arne Mårup, Kjeld Slot Nielsen, Maria Harms, Pia Nordin Christensen, Mads Davidsen, Eksistensen Akademisk, 2021

Noter fra bogen:

Mødet med teksten fremkalder en reaktion: Et behov for at stille spørgsmål, en trang til at forsvare sig mod den, en tilskyndelse til undren og taknemmelighed og en lyst til at begive sig observerende og tænkende ind i det, som teksten lyser op.

5 grundlæggende overvejelser:

1. Hvad siger teksten?
2. Hvad gør den ved mig?
3. Hvad er der teologisk på spil?
4. Hvordan relaterer teksten til mit/vores/menighedens liv nu og her?
5. Hvor peger det hen?

Læs teksten. Langsomt – og også gerne højt. Genfortæl den. Er du i stand til at genfortælle?

Side 51: Gode spørgsmål at stille til teksten.

Pas på med substantiverne. Fokuser i stedet på verberne. Bevægelsen. Handlingen.

Lindhardt: I teksten skal vi øjne en mulig vision for verden. Et nyt billede af verden.

Se på:

1. Den bibelske kontekst

2. Placering i kirkeåret: Inkarnation – død og opstandelse – fortsat Guds nærvær i verden. Kirkeårets 2 dele: Kristi gerninger for os – og vores liv med ham. Eller 3 dele: Faderens (julen) Sønnens (påskens) og Helligåndens (pinsen) historie (jf. TB).
3. Salmer: F.eks. Fred på jorden >< Fred over jorden (Dejlig er jorden)

Side 67 ff. Prædikenmodeller med gode arbejdsspørgsmål

Thomas G. Long

Paul Scott Wilson

John McClure: **Prædikenens 4 koder** ->

1. Denotativ stil: "Motorvejen". Fortæller, hvad der er Sandheden – med stort S = autoritær stil.
2. Konnotativ stil: A. Artistisk. B. konversationel stil. Prædikenværksted.

Om logos – ethos – pathos

Logos: Side 130 – fornuftsargumenter. Appel til den "sunde fornuft".

Ethos: Autoritet og troværdighed. Side 131

Pathos: Appel til følelserne.

Om sprogets billeder:

Analogi: Betyder "overensstemmelse eller lighed" – som når Jesus ligner gudsriget gennem ganske almindelige hverdagssituationer. Et parallelt forhold til den tekst, man søger at skildre.

Metaforen: Sammenholder elementer fra to forskellige verdener.

Eksempler: Vi giver eksempler på det, vi siger – fremmer troværdigheden.

Prædiken som det tredje rum, Marianne Gaarden, E-bog, 2015

Citater fra bogen:

The New Homiletic's implicite menneskesyn er for begrænset. Man kan ikke blot appellere til erfaringen i prædiken og derved føre tilhørerne til en bestemt erkendelse, for to mennesker har ikke de samme erfaringer, lyder indvendingen. I stedet rettes nu fokus mod tilhørernes forskelligheder eller anderledeshed i mødet med prædikenens ord. Denne opfattelse af menneskers forskellighed, anderledeshed eller fremmedhed ligger til grund for en ny-orientering inden for den homiletiske udvikling, der er blevet kaldt *Other-wise Preaching*, formuleret i

begyndelsen af det 21. århundrede primært af John McClure.²³ Blandt denne homiletiske strømningens teoretikere er udviklingen blevet udlagt som et paradigmeskifte fra en moderne tilhørercentreret homiletik til en postmoderne *other-wise-centered* homiletik.²⁴ Der er en større bevågenhed og et større fokus på det fremmede og udefrakommende element i mødet mellem tilhøreren og prædikenen.

.....Gudstjenestens ord er således ikke i sig selv meningsbærende, før det øjeblik de interagerer med kirkegængernes personlige erfaringer og forforståelser. Denne intersubjektive nyskabelse af mening er ikke identisk med prædikantens intenderede mening, og den kan heller ikke tilskrives kirkegængernes erfaringer alene. Der er noget tredje på spil. Et meningsoverskud, som ikke alene kan forklares ud fra aktørernes bidrag. Dette meningsoverskud – mere end prædikantens ord og mere end kirkegængernes erfaringer – opstår eller emergerer først i selve gudstjenestesituationen. Gudstjenesten synes således at facilitere rammerne for et møde mellem prædikantens ord og kirkegængernes erfaring, der kan generere et meningsoverskud. **Dette møde kalder jeg *det tredje rum***. Det er et uforudsigeligt rum, som prædikanten ikke kan besidde, styre eller kontrollere, alene af den grund, at kirkegængerne ikke nødvendigvis selv er bekendt med det rum, før det opstår i gudstjenesten. I dette tredje rum, hvor den ny mening opstår, synes kirkegængerne at hente næring til deres tro.

Taler ved kasualier

Inspiration til dåbstaler

Dåbstaler til Trinitatis, 2. txtrk., Eksistensen, 2024

NB: Kan også bruges som afsæt til prædikener især på søndage, hvor der er dåb. Fokuserer på inspirerende livstemaer.

Noter til bogen:

Dåbstaler til advent og jul: Mulige temaer

Om forventning, om træet, om at bryde ud i sang, om dåbens store JA, om at kende sin plads og ikke at skulle være sin egen frelser, om at der ER født DIG en frelser og dette er tegnet, du får: 3 håndfulde vand, dåbstale om LOGOS og om at vi ikke selv skal finde meningen med det hele m. inddragelse af Lærke Kløvedals bog "Sømærke" jf. pejlemærke.

Dåbstaler til nytår og helligtrekonger-tiden: Mulige temaer

Dåbstale over Fadervor og "altid allerede elsket", om tillid (blind tillid og så alligevel ikke pga. Kristus, Guds billede i verden), om menneskeværd (Gud "kroner" din uendelige værdi med ord og vand i dåben), om dåbens gave, om det hellige, om tro (tro på dig selv >< Guds tro på os), om at tage imod en håndsækning/en hånd at holde i, til konfirmanden om at være flyveklar, om at ordet "barn" er et vikingeord for at blive båret, om bjerget og et bjerg af kærlighed.

Dåbstaler til forfaste, faste og påske: Mulige temaer

Om det, der er større end os, om gaven, der skal bruges, om at gøre sig fortjent og den betingelsesløse nåde (med inddragelse af Peter Seebergs novelle "Hvile"), om at slide på vores dåb – det er vores håb, dåbstale til en konfirmand om Trosbekendelsen og "Jeg tror, hjælp min vantro", om at få nåde at spise, om Marias bebudelse og Karen Blixens "det varer ikke ved", tale om Palmesøndag og hengivenhed, om skærtorsdag og renhed, om langfredag og sig vi går til Paradis, om påskedag og frygt ikke, om 2. påskedag og om at blive kaldt ved navn.....

Dåbstaler til søndagene efter påske - til og med pinse

Om alle gode gange 3, om begyndelser, om udtrykket "Vor Herre bevarer", om Kristi Himmelfart og forladelsen, om at gøre navnet kendt, om Pinse og sprog, om hjerte og Ånd.

Inspiration til konfirmationstaler

Spejl – skamfri zone. Hvad Bibelens største idioter kan lære os i dag, Krista Korsholm Bojesen, Bibelselskabets forlag, 2024

Fin ny bog, hvor konfirmander og alle vi andre inviteres til at spejle os i udvalgte personer fra Bibelen. Bogens pointe er, at Bibelen er fuld af helt almindelige uperfekte mennesker, som tog livet med følelser, fænomener og grundstemninger (sårbarhed, mod, frygt, skam, tvivl, depression, svigt, egoisme, fejlbarlighed, styrke m.m.), som vi også tumler og bakser med den dag i dag: Hanna kædes f.eks. sammen med sårbarhed, Gideon med frygt, Eva med skam, Jesus i Getsemane med svigt og "vennesorg", Zakæus med forandring, Jakob og Esau med udvikling, Lea med præstation, David med egoisme, kvinden med blødninger med desperation, Job med depression, Ester med muligheder, Martha og Maria med styrke og Peter med fejlbarlighed. Det er godt set og let at spejle sig i.

Håb er en overset superkraft, Malene Fenger Grøndahl m.fl., Bibelselskabets forlag, 2023

Bogen er en samling taler til konfirmanden. Den rummer adskillige fine ideer både til bibeltekster og til temaer for konfirmationstaler. Alene bogens titel, som stammer fra det kapitel, som er skrevet af Katrine Muff, er en prædiken værd. Der er meget håb, ærlighed og kærlighed i bogen.

Inspiration til vielsestaler

Det er så yndigt – Tanker om tro, kærlighed og ægteskab, Malene Fenger Grøndahl, Bibelselskabets forlag, 2024

Ideer derfra:

Jakob Mark: Om kærlighed, stress, FOMO, dybe samtaler og forpligtelsen til at blive ved med at gøre sig umage.

Line Geertsen: Side 44 – passer til ”egen byrde skal du bære”

Side 46: Om parforholdet som et øve- eller træningslokale.

Side 56: Om at blive gift efter mange år sammen – og indskrevet i lang historie...

Sørine Godtfredsen: Om at forpligte sig – tage en opgave på sig. Har du lyst til at være det menneske, der gør din ægtefælle glad – og tage vare på ham eller hende resten af livet? Se side 62 ff.

Bertel Haarder: Med inddragelse af Kaj Munks ”Egelykke”, H. C. Andersen, Lars Busk Sørensen, Grundtvig, prinsesse Dagmar, Joakim Garffs ”Solisterne”, m.fl.

Helene Reingaard Neumann: Om fuldkommenhedens bånd, sorg og kærlighed, Søren Kierkegaard, Karen Blixen, Søren Ulrik Thomsen, Hartmut Rosa, Paulus, eros og agape, kærligheden som en blomst, der skal vandes, have lys og næring samt Hebræerbrevets ord om tro.

Margrete Auken: Mange ting forsvinder faktisk, hvis man fejer dem ind under gulvtæppet – og siger pyt! Om ligeværdighed og tro.

Thure Lindhardt: To egetræer kan læne sig mod hinanden – støtte hinanden – men ethvert egetræ må have sine egne rødder. Det må mennesker også. Ellers bliver vi snylteplanter...

Mette Bock: Hvis man gør sig umage, er der håb! Vittighed om ældre ægtepar: Havde været gift i mange år, og en dag siger kvinden så til manden: Hvorfor siger du aldrig, at du elsker mig? Og han svarer: Det sagde jeg jo til dig, da vi blev gift, og jeg skal nok sige til, hvis noget ændrer sig!.... Kærligheden ændrer sig gennem livet. Der må være bevægelighed og generøsitet i kærlighedsrelationen gennem livet.

Farshad Kholghi: Ydmyghed, humor og en humoristisk jargon i hverdagen kan nærmest redde et ægteskab. Humor er af Gud, selvhøjtidelighed af Djævelen. "Hvis nogen har gjort dig ondt, så læg dem i Guds hænder".

Paula Larrain: Det er forudsætningen for at give kærligheden videre, at man kan modtage den først. Kærlighedens kilde er Gud og den kilde tørrer aldrig ud.

Jonas H. Petersen: Kærlighed er det, der gør den anden seende, talende og gående....se på Jesus! Om bekymringer, vielsesringe og den livskraft og den tro, der er i det ja, man har givet hinanden.

Poul Joachim Stender: Man skal generobre sin partner hver dag. En vigtig sætning: "Der er mere". Der er altid mere i den anden. Kærligheden er også en viljesakt. Erotikken er også en pligt.

Inspiration til begravelsestaler

I skal leve, Ulla Moore Bidstrup m.fl., Aros, 2006

Ideer til bibeltekster, temaer samt struktur noteret i egen idé-bank.

Begravelse er en påske – begravelsesgudstjenestens liturgi, Iben Munkgaard Davids, Anis, 2016

Enhver begravelse er en påske – en påskebegivenhed til trøst og håb. Palmesøndag symboliserer menneskers relationer, at mennesker drages ind i hinandens liv, Skærtorsdag symboliserer afskeden, Langfredag er sorgen over adskillelsen, Påskelørdag er undren over døden og

overgangen, Påskemorgen er opstandeshåbet og indlemmelsen. En historisk gennemgang af begravelsesritualet. Adskillelse – overgang – indlemmelse (både for den døde og de pårørende).

Palmesøndag: Relationer

Skærtorsdag: Afsked inden døden. Samtalen efter døden. Udsyngning. Samtalen med præsten.

Langfredag: Adskillelsen. Der skal sættes ord på tomrummet. Smerten over et langt sygdomsforløb, den pludselige død.

Påskelørdag: Overgang. Dagen mellem død og liv. Kristus er i dødsriget. Jordpåkastelse.

Påskedag: Indlemmelse: Af jorden skal du igen opstå. Billeder på opstandelsen: Mos på klippegrund – træ, der skyder igen – hænder – indlemmelse....

Slutte med en påskesalme?

Herefter følger en gennemgang af begravelsesliturgier fra ind og udland. Bogen slutter med 4 begravelsestaler af forfatteren.

Andre bøger

Skamfuld. Hvorfor det er godt at have skam i livet, men fatalt at have for meget, Christian Hjortkær, Forlaget Klim, 2024

En gennemgang af skammens historie og tilbagekomst. En god fortsættelse til "Utilstrækkelig". Kan bruges som modpol/modfortælling og samfundsanalyse/kritik.

Gæstfrihedens kraft – om at se andre end sig selv, Per Arne Dahl, Kristeligt Dagblads forlag, 2022

Om at få givet noget i tilgift – få tilgivelse, om Ernest Hemingway og Paco, om fjendekærlighed, gæstfrihed og Babettes gæstebud m.m. Bogen rummer mange gentagelser og er efter min mening ikke nær så god og skarp som Per Arnes Dahl tidligere bog "Sårbarhedens Kraft".

Stol på at det vil lysne, Tomas Sjödin, Boedal, 2020

Små fine klummer om hverdagslivet, taknemmeligheden og troen på, at det ender godt! Mange eksistentielle temaer: om tillid som en skabende kraft, om at drømme fremtiden frem, om modet til at vende tilbage, om at miste, om fred m.m.

Natten åbner sig som en port, Anne Lise Marstrand-Jørgensen, Bibelselskabets forlag, 2023

Bogen er en roman over Det nye Testamente. Jeg læste den primært for at få inspiration til evt. narrative prædikener. Marstrand-Jørgensen "sætter scenen" for de bibelske fortællinger vha. lyde, dufte, farver og meget andet. Som læser er man med rundt i det bibelske landskab og alle sanser er på en måde "i brug" under læsningen.

Gilead, Marilynne Robinson, 2004, Gyldendal

Hen imod slutningen af sit liv skriver præsten John Ames et brev til sin syvårige søn. Ames fortæller sin egen samt sin far og farfars livshistorie – som en slags testamente til sin søn. Bogen, som er noget af det bedste, jeg nogensinde har læst, indeholder utallige referencer til Bibelen – herunder særligt lignelsen om Den fortabte Søn (side 214) - og mange temaer er nu indført i min idé-bank: Om vand og dåb (side 25), "lad de små børn komme til mig" side 31, nadver side 88, himlen og nåden side 107, tilgivelse og fjendekærlighed side 113 og 146, m.m.

Guld Korn III, red. Af Morten Skovsted, Religionspædagogisk forlag, 2013

Ideer, mulige temaer, små historier samt gode vinkler til dåbstaler, konfirmationstaler, begravelsestaler samt prædikener ved særlige gudstjenester i løbet af året.

Midt i mysteriet, Iben Krogsdal, Syng Nyt, 2023

Mange fine salmedigte om evigheden og det evige liv. Digtene vil, eksempelvis, kunne bruges i prædikener, måske særligt i påskeprædikener, i begravelsestaler og f.eks. ved liturgiske gudstjenester om evigheden og det evige liv. De digte, jeg fandt særligt gode og relevante, skrev jeg ind i min idé-bank.

Kirker besøgt under studieorloven

(Typisk i forbindelse med gudstjeneste, men enkelte også for at se kirken og dens kunst)

[Uhre Kirke](#)

[Brande Kirke](#)

[Seest Kirke](#)

[Billund Kirke](#)

Risskov Kirke

Hjerting Kirke

Skt. Nicolai Kirke

Simon Peters Kirke

Vonsild kirke

Museer besøgt under studieorloven

Kunst kan kaste nyt lys over livet og bibelteksterne, så man måske forstår eller får øje på noget, som man ellers ikke ville forstå eller se. Fotos af de enkelte værker er gemt i egen idé-bank.

Trapholt, Kolding: Udstillingen "Feel Me". En regnbue lavet af lysstofrør – dele af regnbuen var knækket af og lå på gulvet....Og så var der Signe Erichsens værk "A love for my friend", som handler om sorg og derfor vil være oplagt til Allehelgen.

Van Gogh Museet, Amsterdam: Bl.a. med Van Goghs berømte billede af Gauguins stol – samt billedet af det blomstrende mandeltræ, som Van Gogh maledede til sin bror Theos nyfødte søn (som blev opkaldt efter Van Gogh og derfor fik navnet Vincent). Dette sidst omtalte billede kunne være oplagt at bruge i forbindelse med Marias Bebudelsesdag, for Van Gogh skriver, at ligesom de delikate knopper på mandeltræets grene bebuder forår, sådan bebuder fødslen af et barn håb og løftet om et nyt liv...

Rembrandts hus, Amsterdam: Rembrandts leg med lys og mørke er oplagt at bruge i forbindelse med 2. juledag, Julesøndag, Kyndelmisse m.m.

"Vor Herre på loftet", Amsterdam: "Skjult" huskirke. Alene navnet på kirken er en prædiken værd.

FOAM, fotomuseum, Amsterdam: Udstilling med værker af den hollandske fotograf Viviane Sassen.

Vejen Kunstmuseum: "Natten", "Morgenrøden", "Troid, der vejrer kristenkød", "Jesus fristes af Djævelen" m.m.

Ribe Kunstmuseum: Særudstillingen "Genskabt" med værker af keramikeren Louise Hindsgavl. Udstillingen var en form for "påskebevægelse". Det sidste rum bar overskriften HÅBET – man kunne også have kaldt rummet for genskabelse eller opstandelse.

Galleri Galschiøt, Odense – flere skulpturer, som er oplagte at bruge f.eks. den søndag, hvor der er indsamling til Folkekirkens Nødhjælp (jf. værkerne: "Survival of the fattest", "Just do it", "Min indre svinehund", "Posedame" m.m.)

[Vestjyllands Kunstpavillon](#) med værker af Arne Haugen Sørensen. Billedet "Sorg" er sat i idébanken til Allehelgen. Flere malerier af langfredag vil kunne bruges til billedprædikener.

Youtube-videoer set under studieorloven

Flere bl.a. med Dr. Fred B. Craddock – om at prædike erfaringsnært, eksistentielt – og om at fortælle historier.

Podcasts hørt under studieorloven

"Klog på sprog"

"Sørine og kærligheden"

"Sørine og livskraften"

"Ditlev og dæmonerne"

"Det sidste måltid"

"Lad os tale om tro" (små film)

Tak for en god og givende studieorlov!

Venlig hilsen Maria Skjerning Frederiksen